

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ, ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ТА КОНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Мінченко С.І.

доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.431 : 343.985

НАУКОВО-ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ БОРОТЬБИ З РОЗБІЙНИМИ НАПАДАМИ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ПЕРШОЇ КОДИФІКАЦІЇ ПРАВА (1922–1927 рр.)

Розглянуто питання боротьби з розбійними нападами в Україні в період першої кодифікації права (1922–1927 рр.). Здійснено історичний аналіз боротьби правоохоронних органів з цими злочинними проявами. Проаналізовано законодавчі кримінально-правові та підвідомчі нормативні акти, що забезпечували захист від цих злочинних проявів. Визначено найпоширеніші форми протидії бандформуванням органами міліції. Узагальнено історичний досвід діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, зокрема, міліції України в зазначений період, визначено характер і особливості організації боротьби з цими злочинами в умовах першої кодифікації права.

***Ключові слова:** бандитизм, розбійні напади, боротьба з бандитизмом та розбійними нападами, карний розшук, оперативні підрозділи, оперативно-розшукові заходи, банд-група, практичний досвід.*

Постановка проблеми. Актуальність теми обумовлена тим, що сьогоденна ситуація певною мірою нагадує ту, що склалася на початку 1920-х років, коли в Україні виникли потреба і можливість вибудувати власну систему законодавства та почався процес її творення, пізніше перерваний тоталітарною владою. Актуальність вивчення питань протидії розбійним нападам зумовлена низкою об'єктивних чинників. Насамперед це зростання кількісних показників цього виду злочинності. Протягом останніх років загальна кількість корисливо-насильницьких злочинів зростає. Тому ускладнення соціального, економічного життя та завдань, які мають вирішувати правоохоронні

органи, вплинули в першу чергу на зміст, форми і методи оперативно-розшукової діяльності.

Загальна проблема власності і підвищена складність кримінально-правової боротьби зі злочинними посяганнями на власність у сучасних умовах, а також необхідність удосконалення існуючих і можливість використання відомих з історії підходів до такої боротьби та її засобів і методів і визначили вибір теми нашого дослідження.

В умовах розбудови суверенної правової української держави проблема охорони відносин власності набула великої суспільної ваги. У процесі переходу України від планової до ринкової економіки спостерігаються не тільки позитивні зрушення у галузі відносин власності, але й певні негативні явища, пов'язані з протиправними посяганнями на майнові інтереси власників усіх категорій.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемам кримінально-правової боротьби із злочинними посяганнями на власність в історичному аспекті були присвячені роботи таких видатних вчених: Б. М. Бабія, Я. М. Брайніна, П. С. Матишевського, П. П. Михайленка, С. І. Тихенка, Д.В. Табачника, І. Б. Усенка та ін. У галузі оперативно-розшукової діяльності питання боротьби з розбійними нападами висвітлено в роботах О. М. Бандурки, А. А. Герцензона, Н. Ф. Кузнецової, С. С. Остромова, А. С. Шляпошникова, В. А. Лукашова, Д. Й. Никифорчука, В.О. Сілюкова, В.Г. Телійчука та ін.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі всебічного вивчення наукової літератури, архівних документів, інших джерел розкрити й узагальнити історичний досвід діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, зокрема, міліції України в зазначений період, визначивши характер і особливості організації боротьби з розбійними нападами в умовах першої кодифікації права.

Виклад основного матеріалу. Боротьбі із злочинними посяганнями на власність, а саме розбійним нападам, за кримінальним законодавством України 1922–1927 рр. присвячено дослідження процесу першої кодифікації кримінального законодавства України, порівняльний аналіз складів злочинів проти власності за Кримінальним кодексом УСРР 1922 року та Кримінальним кодексом УСРР 1927 року, характеристику заходів удосконалення кримінально-правової боротьби з розбійними нападами в Україні після першої кодифікації кримінального законодавства та після прийняття КК УСРР 1927 року.

Слід зазначити, що велика кількість прийнятих за період з кінця 1917 року по 1922 рік органами вищої державної влади та управління України розрізнених нормативних актів поточного правотворення із кримінально-правовими нормами, відсутність чіткої системи та взаємозв'язку між ними, значні прогалини в законодавстві, часті колізії правових норм, складність застосування такого законодавства – все це зумовило нагальну потребу узагальнення усього чинного законодавчого матеріалу та приведення його у пе-

вну систему, тобто викликало необхідність кодифікації кримінального законодавства. Перші спроби кодифікаційної роботи були зроблені ще у 1918–1919 роках та продовжені після закінчення у 1920 році громадянської війни. Вже на початок 1922 року комісією, утвореною при Наркомюсті України для підготовки Кримінального кодексу, були розроблені основні кримінально-правові інститути, що склали фундамент майбутнього кодексу. Проте самостійна творча робота українських законотворців була перервана на підставі політичного рішення тоталітарного режиму, згідно з яким в основу КК України було покладено проект КК РСФРР з урахуванням місцевої специфіки суспільних відносин [1, с. 7].

Перша редакція статті кримінального кодексу УРСР, яка передбачала кримінальну відповідальність за вчинення розбійного нападу, мала такий вигляд: „...Разбой, т.е. открытое, с целью похищения имущества нападение отдельного лица на кого-либо, соединенное с физическим или психическим насилием, грозящим смертью или увечьем, карается –

лишением свободы на срок не ниже трех лет со строгой изоляцией, а при рецидиве – высшей мерой наказания.

То же преступление, совершенное группой лиц (бандитизм), карается наказаниями, предусмотренными ст. 76 Угол. Кодекса...” [2, с. 29].

Під бандитизмом законодавцем визначалися: „...Организация и участие в бандах (вооруженных шайках) и организуемых бандами *разбойных нападений* и ограблениях, налетах на советские частные учреждения и отдельных граждан, остановке поездов и разрушении жел.-дор. путей, безразлично, сопровождался ли эти нападения убийствами и ограблениями или не сопровождалось, карается – высшей мерой наказания и конфискацией всего имущества с допущением по смягчающим обстоятельствам понижения наказания до лишения свободы на срок не ниже трех лет со строгой изоляцией и конфискацией имущества.

Пособничество бандам и укрывательство банд и отдельных их участников, а равно сокрытие добытого и следов преступления карается –

теми же наказаниями с допущением понижения наказания до лишения свободы на срок не ниже двух лет со строгой изоляцией и конфискацией имущества...” [2, с. 29].

КК встановлював кримінальну відповідальність за наявності вини особи. Причому вина визначалася Кодексом у двох формах – умисел і необережність.

Таким чином, перший КК України, введений в дію 23 серпня 1922 р., не став повною мірою результатом самостійної правотворчості українського законодавця, а був привнесений ззовні, з сусідньої держави, що повертала на шлях імперської політики. Прийняття кодексу знаменувало завершення першого етапу формування в Україні кримінального законодавства, стало відправною віхою для подальшого руху української правотворчої думки до його розвитку і вдосконалення, а головне – новий Кримінальний кодекс став дійовим інструментом правоохоронних органів в їх діяльності по захисту від

злочинних посягань нових суспільних відносин.

Перші органи радянської міліції в Україні, в тому числі підрозділи карного розшуку, створювалися в міру звільнення територій з-під влади Центральної Ради, Гетьманату і Директорії.

Після повали царизму та першого розпаду Російської імперії на її окраїнах, у тому числі й в Україні, спостерігалось активне державотворення із запровадженням основних інститутів державності, одним з яких є служба охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю. Центральна рада Української Народної Республіки надала чинності Постанові Тимчасового уряду Росії від 17 квітня 1917 р. про зміну назви “зовнішня поліція” на “народна міліція”. Разом з тим особовий склад народної міліції залишився переважно той самий. Виконання обов’язків щодо підтримання революційного порядку та боротьби з кримінальною злочинністю, зокрема бандитизмом та розбійними нападами, в Україні покладалось на військово-революційні комітети, Червону гвардію, робітничу міліцію, комітети у справах боротьби з “п’яними” погромами тощо [3].

Україна увійшла в новий етап свого розвитку, який охоплював існування на її території влади Тимчасового уряду (лютий – жовтень 1917 р.), Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 р.), Гетьманату (квітень – грудень 1918 р.), Директорії УНР (грудень 1918 р. – листопад 1920 р.) та радянської влади (з грудня 1917 р.).

Цей період характеризується складною криміногенною обстановкою на території України. Загальною причиною такого стану було знищення карально-примусового апарату Російської імперії. Декретом Ради Народних Комісарів України від 9 лютого 1919 р. було створено робітничо-селянську міліцію, основним завданням якої була „охорона революційного порядку та особистої безпеки громадян”, а також боротьба „з кримінальними злочинними елементами, які є наслідком капіталістичного ладу” [3].

15 квітня 1919 року Радою Народних Комісарів України було видано декрет "Про організацію судово-карного розшуку". Декретом пропонувалося заснувати в системі Народного комісаріату юстиції УРСР відділ судово-карного розшуку, а на місцях – органи судово-карної міліції. Судово-карний розшук був створений при контрольно-слідчому відділі Народного комісаріату юстиції на правах секції. Аналогічні секції «створювалися при контрольно-слідчих підвідділах губернських, уїзних та міських виконкомів. Для провадження дізнання по кримінальних справах на місцях були створені органи судово-кримінальної міліції, що перебували в підпорядкуванні секції судово-карного розшуку. 11 травня 1919 року постановою Народного комісаріату юстиції було введено в дію "Положення про органи карного розшуку і судово-карної міліції".

Центросудкаррозшук був секцією контрольно-слідчого відділу республіки і здійснював керівництво, нагляд і інструктування підвідомчих йому органів на місцях. При ньому були створені: інспекторська частина, реєстраційне бюро, курси для підготовки агентів-спеціалістів (тогочасна посада

«агент» – оперуповноважений).

Діяльність карного розшуку щодо запобігання розбійним нападам, як і злочинності взагалі, та їх розкриття, певною мірою дублювалася аналогічною роботою інших служб міліції, а це призводило до міжвідомчого непорозуміння та, як наслідок, грубих прорахунків. Утворення в системі Наркомату внутрішніх справ Головного управління міліції, яке очолило боротьбу зі злочинністю, в тому числі й по лінії карного розшуку, позитивно на стан справ не вплинуло.

Виходячи з вимог часу та потреб практики 3 квітня 1920 р. Раднарком УРСР прийняв Положення про створення в системі міліції відділів (відділень) карного розшуку на чолі з Центrorозшуком республіки. На кінець 1920 р. в Україні було створено близько ста підрозділів карного розшуку чисельністю до шести тисяч співробітників.

У цей період найбільш поширеними методами боротьби з розбійними нападами були облави, оточення, засідки тощо. Разом з тим у розшукових цілях використовувалися таємні співробітники.

На агентів карного розшуку покладалися обов'язки „вести неослабний нагляд за злочинним елементом і попереджувати скоєння розбійних нападів, а також проводити розшук як осіб, підозрюваних у скоєнні розбійних нападів, так і предметів і слідів, які можуть послужити розкриттю злочину”. Агенти карного розшуку повинні були проживати у своєму районі і знати, за можливості, увесь його злочинний світ. При цьому вони мали право користуватися послугами філерів, тобто осіб, які не перебували на службі, але давали „вказівки для розкриття злочину, розшуку вкраденого та затримання злочинців за визначену плату”, на що завідувачому секцією карного розшуку відпускалися таємні суми”.

Назване Положення було першим нормативним актом радянських часів, який юридично закріпив право карного розшуку мати *таємну агентуру* [4, с. 75].

Розбійний напад в історії кримінального законодавства розглядається як один з найбільш небезпечних майнових злочинів.

До моменту прийняття у 1922 році Кримінального кодексу УРСР на території України діяв кодекс РРФСР, у якому визначення та ознаки розбійного нападу давалися у статті 184. В перші роки становлення Радянської влади до розповсюджених і небезпечних злочинів належали також бандитизм і грабежі. При аналізі рівня бандитизму слід звернути увагу на те, що кримінальне законодавство, а слідом за ним і юридична література тих років, вважали груповий розбійний напад бандитизмом (ч. 2 ст. 184 КК РРФСР 1922 р.). Якщо враховувати, що розбійні напади практично в усіх випадках вчинялися групою осіб, то не важко зрозуміти, чому статистичний показник бандитизму був дуже високим. Проте бандитизм у теперішньому розумінні на той період був явищем розповсюдженим [5, с. 93–94].

З метою посилення боротьби із бандитизмом та розбійними нападами, карний розшук у лютому 1920 року було передано у відомство НКВС та об'єднано із зовнішньою (загальною) міліцією [6].

Положення про заснування в системі міліції відділів (відділень) карного розшуку. В той самий день Радою народних комісарів УРСР приймається постанова "Про організацію карного розшуку". Згідно з постановою для охорони революційного порядку шляхом негласного розслідування злочинів кримінального характеру в боротьбі з бандитизмом при усіх губернських управліннях радянської робочо-селянської міліції в уїзних містах з народонаселенням не менше 40 тис. мешканців формуються відділення карного розшуку під керівництвом одного начальника і двох помічників з необхідною кількістю співробітників і штатом канцелярських службовців.

Вищим керівним органом кримінально-розшукових закладів республіки було Центральне управління карного розшуку УРСР. 20 липня 1920 року начальник Центrorозшуку України звертається до усіх громадян з пропозицією повідомляти про усі пригоди кримінального характеру (розбої, грабежі, крадіжки, вимагання та ін.) у губрозшук чи уїзні розшуки в день їх скоєння, що дасть змогу досягати позитивних результатів у боротьбі зі злочинністю.

15 липня 1922 року наказом НКВС УРСР апарат карного розшуку був виведений із міліції в самостійний орган, очолюваний Управлінням карного розшуку УРСР, яке, як і управління міліції республіки, безпосередньо підпорядковувалося НКВС.

Відділи карного розшуку губернських управлінь міліції були перейменовані в губернські управління карного розшуку, а відділення карного розшуку уїзних управлінь міліції – в уїзні відділення губернських управлінь карного розшуку. На місцях вони підпорядковувалися безпосередньо відділам управлінь губернських виконавчих комітетів і мали права підвідділів виконкомів. Таким чином, через автономне існування карного розшуку збільшився його апарат, причому переважно за рахунок адміністративно-господарського та управлінського персоналу. У серпні 1923 року було об'єднано Головніліцію та Центrorозшук республіки в Головне управління міліції та карного розшуку в складі НКВС.

Про діяльність міліції того періоду щодо боротьби зі злочинністю, зокрема бандитизмом та розбійними нападами, свідчать дані про вилучення зброї у населення в 1923–24 рр. – 11 328 од., в 1924–25 рр. – 14 467 од. Усе це говорить про ту величезну роботу, яку виконувала міліція як один з бойових органів захисту Радянської влади в період громадянської війни [7].

Основним завданням міліції України у 1926 р., як і раніше, була боротьба із кримінальною злочинністю, зокрема з бандитизмом та розбійними нападами, охорона громадської безпеки (порядку), зміцнення дисципліни серед особового складу міліції та розшук злочинців [8, с. 19].

В Україні налічувалося 40 реєстраційно-дактилоскопічних бюро (за кількістю округів), до того ж у 4 великих містах України – Харкові, Києві, Одесі, Дніпропетровську – реєстраційний апарат передано до міського управління міліції та розшуку. Як загальне правило, реєстраційне бюро обслуговувало усю територію округу, проводячи реєстрацію злочинного елемента та письмового розшуку.

Взагалі штати міліції УРСР, доводиться визнати, були надто нечисленні, якщо порівняти їх із штатами царської поліції, поліції деяких західноєвропейських країн і навіть міліції РРФСР.

Щодо стану злочинності, то порівняно з 1925 роком значно скоротилися у процентному відношенні до загальної злочинності злочини господарські і, навпаки, суттєво збільшився відсоток злочинів проти порядку управління та злочини проти особи та власності: розбійні напади, нанесення ран, побоїв, образ тощо.

Ці основні завдання, звичайно, не можна було вирішити за рік. Вони мали довготривалий характер, але Головне управління міліції та розшуку постійно тримало їх у полі зору, домагаючись вдосконалення діяльності міліції та розшуку на кожному напрямі своєї роботи. Значних успіхів міліція України у 1926–1927 рр. домоглася у боротьбі з бандитизмом. Досить зазначити, що розкриття таких злочинів, як розбійні напади у 1927 р. становило понад 71 %. Це був високий показник, якщо врахувати, що розкриття злочинів у царській Росії становило 65 %, а у країнах Західної Європи не більше 70 %.

Як і раніше, значне місце в діяльності органів міліції посідала боротьба з бандитизмом. Щоправда, до 1926 р. характер бандитизму суттєво змінився: бандити діяли розрізнено, зменшилася кількість банд та їх чисельність. Проте бандитизм усе ще являв собою серйозну небезпеку, і боротьба з ним велася завзята і напружена. Про боротьбу з бандитизмом у ці й наступні роки розповідають матеріали зведень з місць та інші документи [9, с. 33].

У боротьбі зі злочинністю на загальну міліцію покладалося: запобігання, припинення, розкриття розбійних нападів та розслідування інших злочинів; розшук осіб, які переховувалися від слідства, суду та виконання вироку; розшук викраденого майна; виконання вироків суду про заслання і висилання, облік засланих та висланих і нагляд за ними.

Для переслідування злочинців, доставки у лікувальні заклади осіб, які потребували негайної медичної допомоги, працівники міліції та карного розшуку мали право використовувати усі засоби пересування та зв'язку.

З метою запобігання і припинення злочинів вони могли заарештувати підозрюваних, проводити обшуки та вилучення, затримувати осіб, які підозрювалися у вчиненні злочину. Спеціально передбачалося право працівників міліції застосовувати зброю у випадках, передбачених уставом про службу в міліції.

8 червня 1927 р. було прийнято новий Кримінальний кодекс УРСР. Він був побудований у точній відповідності із загальносоюзними „Основними засадами кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік”, а також з іншими загальносоюзними актами, прийнятими на той час.

Зазнали змін і були доповнені деякі норми кримінального законодавства, які встановлювали відповідальність за злочини майнового характеру. Крім того, до Кримінального кодексу були включені і нові склади, що підвищувало гарантію охорони майна окремих громадян, у тому числі це стосувалося і розбійного нападу.

Так, ч. 2 ст. 174 передбачала відповідальність за розбій, вчинений повторно: „...За ті самі дії, заподіяні повторно –

позбавлення волі з суворою ізоляцією на реченець до десятих років з конфіскацією всього або частини майна...”, а частина 3 цієї самої статті: „...За ті самі дії, заподіяні хоч би і вперше, але коли вони спричинили смерть або тяжке ушкодження на тілі покривдженого –

позбавлення волі з цілковитою ізоляцією на реченець до десятих років з конфіскацією майна, а якщо суд визнає особу, що заподіяла злочин за особливо-соціально небезпечно, то підвищуючи аж до розстрілу. ...” [10, с. 119–120].

Склади злочину, зазначені в другій та третій частинах, були відсутні в старому кодексі. Включення їх до нового Кримінального кодексу було зумовлено необхідністю посилити правову охорону майнових інтересів радянських людей, а отже, сприяти створенню умов для безперешкодної дії основного економічного закону соціалізму, суть котрого в забезпеченні максимального задоволення постійно зростаючих матеріальних та культурних потреб усього суспільства шляхом безперервного росту та вдосконалення соціалістичного виробництва на базі вищої техніки. Цим слід пояснити і цілий ряд змін та доповнень статей глави про майнові злочини старого кодексу.

У 1927 р. також було прийнято новий Кримінально-процесуальний кодекс УРСР. Він відтворював низку статей КПК УРСР 1922 р., але доповнювався новими положеннями, які стосувалися роботи органів розслідування, прокуратури й суду і відображали тенденцію посилення впливу держави на суспільство.

Боротьбу з карною злочинністю, в тому числі з розбійними нападами, того періоду характеризують дані: за звітний рік в органах міліції було переведено 52 697 справ дізнань. За основними категоріями злочинів справи розподіляються (у %) так: майнові злочини – розбій та пограбування – 1,08 %, крадіжка усіх видів – 29,8 %, інші майнові злочини – 8,3 % [11].

Важливою ознакою нового кодексу було те, що він переважно став результатом законотворчої діяльності українського законодавця.

Висновки. У зазначений період організаційна структура міліції змінювалася залежно від соціально-економічних процесів, що відбувалися в країні, і вирішення завдань, що стояли перед суспільством. Структура міліції відповідала вимогам охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю в Україні. Основними джерелами комплектування і поповнення кадрів міліції було місцеве населення: демобілізовані, партійні та комсомольські працівники, робітники й службовці, що направлялися на роботу в МВС партійними і радянськими органами. Оцінюючи шлях української міліції впродовж періоду, розглянутого в роботі, слід усвідомити, що головне, завдяки чому можна значно підвищити рівень діяльності міліції у боротьбі з розбійними нападами та іншими злочинами – це робота з кадрами, їх юридична підготовка, підвищення професійної майстерності, моральне виховання співробітників, прищеплення їм загостреного почуття законності.

Бібліографічні посилання

1. Волох О.В. Кримінально-правова боротьба з майновими злочинами в Україні після першої кодифікації кримінального законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2002/02vovpvu.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1.
2. Уголовный кодекс УССР. – Х. : Наркомюст, 1922.
3. Телійчук В.Г. Историко-правовой анализ борьбы с разбойными нападениями в Украине в 20-х – I пол. 30-х г. XX столетия / В.Г. Телійчук // Электронный Международный жур-л «Проблемы правоохранит. деятельности» // Научно-теоретич. переодич. издан. – 2012. – № 2. – Белгородский юридический институт МВД России. – С. 59–65 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.belui.ru/Default.asp?ChapterID=79>
4. Телійчук В.Г. Боротьба з розбійними нападами в період НЕПу / В.Г. Телійчук // Проблеми протидії корисливо-насильницькій злочинності : матеріали науково-практичного семінару (29 березня 2007 року). – Кіровоград: Кіровоградський юрид. ін-т ХНУВС, 2007. – С. 74–78.
5. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность / А. И. Гуров. – М. : Юрид. лит., 1990.
6. Історія карного розшуку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.inter.criminology.org.ua/2006/08/05/4904.html
7. Адміністративний вісник. – 1926. – № 2–3. – С. 5–6.
8. Табачник Д.В. Феномен тоталітарно-репресивного суспільства в Україні (кінець 20-х – 50-ті роки). Историчний та етнополітичний аспекти : дис. ... доктора іст. наук : 07.00.05 / Д. В. Табачник. – К., 1995.
9. Михайленко П.П. Історія міліції України у документах і матеріалах : у 3-х т. / П. П. Михайленко, Я. Ю. Кондратьєв. – К. : Генеза, 1997. – Т. 2: 1926–1945. – 1999. – 412 с.
10. Кримінальний кодекс. В редакції 8 червня 1927 року. Юридичне видавництво Наркомюсту УСРР. – Х., 1927. – 146 с. (З.У. УРСР 1927 р. № 26–27, ст. 131). – С. 119–120.
11. Короткий огляд діяльності НКВС УСРР за 1926–27 рік (Витяг) // ЦДАВОВУУ, ф. 5, оп. 3, спр. 47, арк. 4.

Минченко С.И. Научно-исторический анализ борьбы с разбойными нападениями в Украине в период первой кодификации права (1922–1927 гг.). Рассмотрены вопросы борьбы с разбойными нападениями в период первой кодификации права. Осуществлен исторический анализ борьбы правоохранительных органов с этими преступными проявлениями. Проанализированы законодательные криминально-правовые и подведомственные нормативные акты, которые обеспечивали защиту от этих преступных посягательств. Определены наиболее распространенные формы противодействия бандформированиям органами милиции. Обобщен исторический опыт деятельности оперативных подразделений правоохранительных органов, в частности, милиции Украины в указанный период, определены характер и особенности организации борьбы с этими преступлениями в условиях первой кодификации права.

Ключевые слова: бандитизм, разбойные нападения, борьба с бандитизмом и разбойными нападениями, уголовный розыск, оперативные подразделения, оперативно-розыскные мероприятия, бандгруппа, практический опыт.

Minchenko S.I. Scientific and historical analysis of combat assaults in Ukraine in the period of the first codification of the law (1922–1927). The article deals with the fight against assaults in the period of the first codification of the law. Performed historical analysis of law enforcement with these criminal manifestations. Analyzed legislative criminal law and

subordinate normative acts which provide protection against these criminal attacks. The most common forms of counter-gangs by the police. Summarizes the historical experience of activity of operative subdivisions of organs pravoohranitelnih, in particular, the police of Ukraine within the specified period, specify the nature and features of the organization of combating these crimes in the first codification of the law.

The article, based on a comprehensive study of the scientific literature, archival documents and other sources reveals and synthesizes the historical experience of activity of operative divisions of law-enforcement bodies, in particular police of Ukraine within the specified period, determined by the nature and characteristics of the organization of the fight against assaults in the first codification of the law.

It is noted that the relevance of studying the issues of combating robbery attacks due to several objective factors. First of all, the growth of quantitative indicators of this type of crime. Indicates that in recent years the total number of violent crimes selfish grows. Therefore, the complexity of social, economic life and tasks that should be solved by the internal Affairs bodies, reflected primarily on the content, forms and methods of operative-search activity.

The author draws attention to the fact that until the adoption in 1922 of the criminal code of the Ukrainian SSR on the territory of Ukraine acted code of the RSFSR, in which the definition and characteristics of assault was given in the article 184. In the first years of establishment of Soviet power to common and dangerous crimes were also banditry and looting. When analyzing the level of banditry should pay attention to the fact that the criminal law is followed and legal literature of those years as group robbery robbery (part 2 of article 184 of the criminal code of the RSFSR 1922). Given that assaults almost all cases were committed by a group of individuals, it is easy to understand why a statistic of gangsterism was very large. However, banditry in the current understanding at that time was common

Keywords: *gangsterism, robbery attacks, fight against gangsterism and robbery attacks, criminal search, operative subdivisions, operative-search measures, gangster group, practical experience.*

Надійшла до редакції 24.10.2016

Несправа М.В.
доктор філософії
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 340.1

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ІДЕЇ Ф.М. ДОСТОЄВСЬКОГО

На підставі аналізу публіцистично-філософських творів Ф. М. Достоевського реконструйовано філософсько-правові погляди даного мислителя щодо сутності злочину і покарання, а також взаємозв'язку правових відносин і моральних цінностей. Проаналізовано сформульований Ф. М. Достоевським «принцип суду». Розглянуто критику Ф. М. Достоевським недоліків інституту адвокатури, а також уявлень про виправдання злочинних дій негативним впливом соціального середовища.

Ключові слова: *філософія права, Достоевський, злочин, покарання, суд.*